

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ПРОТИДІЯ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПРАКТИКА УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
II науково-практичного круглого столу до Дня науки
(м. Ірпінь, 16–17 травня 2019 р.)

Ірпінь
2019

УДК 336.221.4(477+100)(06)

ББК 65.261.4я431

П 83

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Науково-дослідного інституту фіскальної політики
(протокол № 6 від 12.09.2019)*

Редакційна колегія:

Цимбал П. В., д.ю.н., професор (голова); **Коротун В. І.**, к.е.н., с.н.с. (заступник голови); **Брехов С. С.**, к.е.н. (заступник голови); **Нагорічна О. С.**, к.пед.н., с.н.с. (заступник голови); **Білецька Г. М.**, к.ю.н.; **Дейнека В. Ф.**; **Корень Н. В.**, к.е.н., с.н.с.; **Новицька Н. В.**, к.е.н.; **Подік І. І.**, к.е.н.; **Селезень П. О.**, к.ю.н., с.н.с.; **Федчук С. І.**, к.ю.н., с.н.с.; **Бундак М. М.**; **Габорах Т. А.**; **Гороховець Є. В.**; **Ковтунович Н. Л.**

П 83 **Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України:** збірник матеріалів II науково-практичного круглого столу (м. Ірпінь, 16–17 травня 2019 р.). Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2019. 187 с.

ISBN

Збірник містить матеріали II науково-практичного круглого столу «Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України», присвяченого Дню науки, що проходив 16–17 травня 2019 року на базі Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

**Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.**

УДК 336.221.4(477+100)(06)

ББК 65.261.4я431

© Науково-дослідний інститут фіскальної політики, 2019

© Університет державної фіскальної служби України, 2019

II НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ

«ПРОТИДІЯ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПРАКТИКА УКРАЇНИ»

МЕТА КРУГЛОГО СТОЛУ:

розробити практичні рекомендації щодо протидії мінімізації сплати податкових та митних платежів, запропонувати їх для використання у діяльності ДФС України, відповідних кафедр і наукових підрозділів Університету ДФС України.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

- розмежування належного та неналежного виконання податкового обов'язку: концептуальні засади;
- вітчизняна та світова практика протидії мінімізації сплати податкових та митних платежів;
- розвиток механізмів протидії розмиванню бази оподаткування та переміщення прибутків у низькоподатковій юрисдикції (анти-БЕПС): стан, проблеми, перспективи;
- удосконалення протидії мінімізації сплати податків у контексті євроінтеграційного вектора розвитку України;
- удосконалення державної митної справи в контексті підвищення ефективності протидії мінімізації сплати податкових та митних платежів.

ЗМІСТ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ	9
Koren Nataliya METHODICAL PRINCIPLES OF ESTIMATION OF FISCAL RISKS IN THE TRANSFORMATIONAL SHIFTS.....	9
Батрак Тетяна Станіславівна ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ АКЦИЗНИМ ПОДАТКОМ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ	12
Білецька Ганна Миколаївна, Ковтунович Наталія Леонідівна СЕРВІСНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПЛАТНИКІВ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ПРОТИДІЇ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ.....	15
Блищик Наталія Вікторівна МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.....	17
Борейко Наталія Миколаївна ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ВИЯВЛЕННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	22
Борзенко Олена Олександрівна, Литвин Михайло Миколайович МАНІПУЛЯЦІЯ ДЕРЖАВНИМИ ПОДАТКАМИ – СТИМУЛЮВАННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ.....	27
Брехов Сергій Сергійович, Коротун Володимир Іванович ФОРМУВАННЯ ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НЕДОТРИМАННЯ ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКІВ НОРМ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	32
Ватагович Михайло Іванович СУЧАСНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ВИРОБНИКІВ	37
Горохоць Свген Вікторович, Бундак Марія Миколаївна АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СЕРВІСНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	40

Грушко Наталія Сергіївна СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	44
Дейнека Вікторія Феліксівна, Шавло Ірина Анатоліївна УПРОВАДЖЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНИХ СТАНДАРТІВ В ОРГАНАХ ДФС ЯК СКЛАДОВА РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ	50
Долгий Олександр Андрійович, Долгий Олександр Олександрович, Мудряк Тамара Олександрівна ВІТЧИЗНЯНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ	53
Єфіменко Людмила Леонідівна ПОДАТКОВА МЕДІАЦІЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОСВІДУ США, НІМЕЧЧИНИ, КАНАДИ	58
Жданова Віта Петрівна ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ ЩОДО КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ У ПРАКТИЦІ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	61
Задорожня Ліна Адамівна ДОСВІД ШВЕЦІЇ З УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ РИЗИКАМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ	65
Заяц Віктор Віталійович ЗАПОБІГАННЯ БЕЗПІДСТАВНОМУ ЗАСТОСУВАННЮ ПРЕФЕРЕНЦІЙНОГО РЕЖИМУ В УМОВАХ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ: ВЕРИФІКАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ.....	68
Капітанець Світлана Володимирівна ДОСВІД КИТАЮ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВАДЖЕННЯ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ	71
Кармаліта Марія Володимирівна ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ БУДІВНИЦТВА, КОНСТРУКЦІЙНОГО ЧИ МОНТАЖНОГО ОБ'ЄКТА ЯК ПОСТІЙНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА: ПОЗИЦІЯ ОЕСР ТА ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВЦЯ.....	75
Коновалов Юрій Олександрович ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЦЕДУР ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ МОРСЬКИХ КОНТЕЙНЕРІВ ТА ДОДАТКОВОГО ОБЛАДНАННЯ ДО НИХ.....	81

Капітанець Світлана Володимирівна,
к.пед.н.,
НДІ фіскальної політики
Університету ДФС України

ДОСВІД КИТАЮ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВАДЖЕННЯ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ

Досвід Китайської Народної Республіки (далі – КНР) щодо організації та функціонування безмитної торгівлі (далі – БТ) становить певний інтерес із кількох причин. По-перше, сьогодні КНР – одна із найпотужніших економік світу, що сповідує стратегію глобалізації («китайська» специфіка цієї стратегії полягає у нарощуванні обсягів підприємницької присутності КНР у більшості країн світу) та характеризується інвестиційною привабливістю, динамічним розвитком промислового виробництва та інфраструктури, зміцненням ролі у геоекономічних процесах і регіонального лідерства. По-друге, торгово-економічні відносини між КНР та Україною доволі міцні: наприклад, зовнішньоторговельний оборот між країнами зріс з 0,9 млрд доларів США у 2005 р. до 10,6 млрд доларів США у 2013 р. [1, с. 46]. А це означає, що Україна та КНР мають низку точок дотику у торгово-економічній площині, тобто наша держава має можливість вивчити кілька уроків із китайського досвіду, у тому числі й у сфері БТ. Отже, керуючись викладеними вище міркуваннями, розглянемо досвід КНР у сфері здійснення БТ.

У КНР БТ – це ліцензований вид підприємницької діяльності, що здійснюється відповідно до ст. 32 Митного закону КНР, а саме до тієї її частини, у якій йдеться про обов'язок здійснювати «...управління магазином безмитної торгівлі (далі – МБТ) відповідно до вимог митного нагляду та... митних і реєстраційних формальностей» [2]. Необхідно наголосити, що китайська система ліцензування операторів БТ не є простою. Її основними адміністративними «гравцями» є такі органи державної влади: Державна рада КНР або її уповноважені органи (затверджує ділянки, що відводяться під розташування МБТ), Генеральна митна служба КНР (затверджує створення МБТ).

Власне, МБТ у Китаї вважаються підприємства, що мають торговельні місця та контрольовані склади для зберігання безмитної продукції відповідно до вимог митного контролю та створені суб'єктами господарювання на ділянках, затверджених Державною радою КНР або уповноваженим ним органам із метою продажу безмитного товару тільки лише визначеним законодавчо покупцям [3]. МБТ у Китаї розташовуються у портах, у митних пунктах пропуску транспортних засобів, на кораблях. Крім того, розрізняють центри БТ у місті й МБТ для дипломатів. Тобто специфікою у визначенні МБТ у Китаї є їх

класифікація не лише за місцем розташування, але й за цільовим споживачем (дипломатичні представники та громадяни, які не покидають митної території КНР), а інновацією – центри БТ, що розташовуються у місті, а не в пунктах пропуску через митний кордон. Останнє означає, що МБТ у КНР працюють не лише «на виїзд», що є найбільш поширеною світовою практикою, але й «на локації», що, у свою чергу, не є загальноприйнятим у сфері БТ підходом. Можемо припустити, що така практика функціонування МБТ створює передумови для збільшення торговельних оборотів у досліджуваній сфері, а також забезпечує певні зручності для громадян, яким тепер для купівлі конкретного «статусного» товару не обов'язково покидати межі рідної країни.

У КНР на законодавчому рівні сформульовано ряд кваліфікаційних вимог, яким повинні відповідати суб'єкти підприємницької діяльності, що мають намір відкрити МБТ, вимог, яким повинна респондувати потенційна локація МБТ, а також вимог до контрольованого складу безмитних товарів. Найменша кількість вимог висувається китайським законодавцем до локації МБТ, тоді як до оператора БТ та до організації діяльності складу безмитних товарів сформовано вимоги різнопланового характеру – економічного, технологічного, безпекового, інформаційного. Забезпечення виконання всіх цих вимог є надзвичайно важливим для потенційних підприємців у сфері БТ, оскільки від цього залежить виконання подальшого алгоритму здійснення бюрократичних процедур щодо відкриття та функціонування МБТ.

Власне, сам алгоритм становить послідовність дій підприємця у сфері БТ, які йому необхідно виконати, щоб організувати діяльність МБТ. Вихідною точкою у цьому алгоритмі є подання письмової заяви на отримання ліцензії на діяльність МБТ суб'єктом господарювання Генеральній адміністрації Митної служби. Заява проходить процедуру експертизи та затвердження відповідно до Закону КНР «Про адміністративне ліцензування» та Заходів Митної служби КНР щодо здійснення адміністративної діяльності згідно з Ліцензійним правом КНР.

Після подання заяви і позитивної відповіді Генеральної адміністрації Митної служби щодо її прийняття суб'єкт господарювання подає документи, що підтверджують відповідність оператора БТ та обраних ним локації магазину й приміщення для складу безмитних товарів згадуваним вище вимогам. У разі схвалення Генеральною адміністрацією Митної служби КНР поданих документів суб'єкт підприємницької діяльності звертається до компетентних митних органів із метою завершення формальностей щодо організації МБТ та його реєстрації. Для цього бізнес-оператор подає компетентним митним органам такий пакет документів: 1) оригінал і копію документа про схвалення Генеральною Адміністрацією Митної Служби КНР; 2) оригінал і копію ліцензії;

3) оригінал і копію свідоцтва про реєстрацію МБТ; 4) креслення та план розташування МБТ та складських приміщень; 5) спеціальний відбиток печатки МБТ; 6) оригінал і копію документа, що посвідчує законного представника МБТ [3].

Після надання всіх вказаних документів оператор БТ повинен звернутися до компетентних митних органів із проханням здійснити за місяць до початку роботи МБТ його перевірку. У разі позитивних результатів такої перевірки МБТ може розпочати свою діяльність. Надалі на компетентні митні органи покладається відповідальність за систематичний нагляд за діяльністю МБТ, за нагляд та адміністрування БТ, а також за нагляд за асортиментом та групами товарів, представлених такими магазинами.

У разі, якщо Генеральна адміністрація Митної служби КНР дала негативну відповідь щодо реєстрації МБТ або коли через об'єктивні причини неможливо розпочати діяльність МБТ упродовж року чи відбулася зміна ділових партнерів, потенційний оператор БТ повинен звернутися до компетентних митних органів та пройти алгоритм реєстрації та старту роботи магазину з самого початку. Не потребує повторного проходження процедури реєстрації оператор БТ, який має намір змінити назву, місце розташування свого МБТ або контрольованого складу безмитних товарів. Для реалізації цих змін суб'єкту господарювання достатньо подати до Генеральної адміністрації Митної служби КНР заяву про відповідні зміни. Така заява опрацьовується упродовж 20 робочих днів із моменту прийняття, а відповідна адміністративна послуга надається безкоштовно [3].

Отже, досвід КНР у сфері здійснення БТ характеризується такими нетиповими для інших країн рисами: 1) робота МБТ не лише «на виїзд», що є найбільш поширеною світовою практикою, але й «на локації» (торгові безмитні центри у великих містах); 2) обов'язковість наявності при МБТ контрольованого складу безмитних товарів і, відповідно, розроблені кваліфікаційні вимоги до організації їх роботи; 3) доволі непроста бюрократична процедура реєстрації МБТ та початку його роботи, що характеризується залученням кількох адміністративних «гравців».

Список використаної літератури

1. Олійник О. Зовнішньоекономічна політика Китаю в умовах глобалізації світової економіки: уроки для України. *Вісник Національного банку України*. 2015. Червень. С. 40–47. URL: file:///C:/Users/FroggY/Downloads/Vnbu_2015_6_18.pdf (дата звернення: 22.04.2019).

2. Customs Law of the People's Republic of China. URL: <http://english.customs.gov.cn/Statics/644dcae-ca91-483a-86f4-bdc23695e3c3.html> (дата звернення: 19.04.2019).

3. Approval for Establishment of Duty-Free Shops. URL: <http://english.customs.gov.cn/Statics/d443bf41-25c3-4cf7-9446-162d073a5ec7.html> (дата звернення: 17.04.2019).